

Sprawozdanie

z III Konferencji Rady Pracodawców WSE UAM i Zespołu WSE ds. kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym pt. „Obciążenia i zasoby we współpracy instytucji edukacyjnych, opiekuńczo wychowawczych oraz działających w obszarze poradnictwa, pomocy i wsparcia ze środowiskiem społecznym”

z dnia 22.04.2021 r.

Dnia 22.04.2021 r. miała miejsce III z kolei Konferencja Rady Pracodawców WSE UAM i Zespołu WSE ds. kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym pt. *„Obciążenia i zasoby we współpracy instytucji edukacyjnych, opiekuńczo wychowawczych oraz działających w obszarze poradnictwa, pomocy i wsparcia ze środowiskiem społecznym”*. Wydarzenie to, zrealizowane w zdalnej formule, objęli patronatem honorowym Prorektor kierujący Szkołą Nauk Społecznych prof. dr hab. Zbyszko Melosik oraz Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych, prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska. W przedsięwzięciu wzięli udział przedstawiciele placówek pozauczelnianych, skupionych w Radzie Pracodawców WSE, pracownicy Wydziału Studiów Edukacyjnych, oraz członkowie zespołu ds. współpracy z otoczeniem, któremu przewodniczyła Prodziekan WSE prof. zw. dr hab. Magdalena Piorunek.

Uroczystego rozpoczęcia konferencji i powitania uczestników dokonała Przewodnicząca Wydziałowego Zespołu ds. kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym, prof. dr hab. Magdalena Piorunek, Prodziekan WSE ds. planowania i sprawozdawczości naukowej oraz współpracy z otoczeniem.

Następnie głos zabrała pani Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych, prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska. Powitała ona zaproszonych gości i nakreśliła charakter funkcjonowania Wydziału Studiów Edukacyjnych. Pani Dziekan podkreśliła ważkość tematu podejmowanego w ramach konferencji i jego adekwatność w kontekście trzeciej misji Uniwersytetu – dbałości o dobro społeczne i troski o kondycję społeczną. Zaprosiła do podjęcia wspólnego dyskursu, podkreślając jednocześnie korzyści płynące z nawiązania takiego dialogu, obejmujące zarówno przestrzeń uczelnianą, jak i pozauczelnianą, polegające na wsparciu przedsiębiorstw jako miejsc zatrudnienia. Wspólnym mianownikiem w dyskusji nad tymi obszarami jest bowiem adekwatna, odpowiadająca potrzebom instytucji

zatrudniających i wychowawczych, edukacja, której jakość powinna być na najwyższym poziomie. Temu zaś służy, między innymi, niniejsze spotkanie. Pani Dziekan wyraziła nie tylko swoją wdzięczność za organizację wydarzenia, ale także za zainteresowanie i przejęcie zaproszenia przez przybyłych.

Następnie pani Profesor dr hab. Magdalena Piorunek dokonała wprowadzenia w harmonogram oraz problematykę konferencji. Wskazała przy tym, iż:

„...uczelnie wyższe są istotnym elementem systemu społeczno-edukacyjnego, funkcjonują w kontekście szeregu innych instytucji kształcących na różnych etapach rozwojowych, na styku edukacji, szeregu instytucji państwowych, rynku pracy – instytucji, przedsiębiorstw i podmiotów biznesowych oraz organizacji non-profit. Powiązanie przedsiębiorstw ze sferą naukowo-badawczą: bezpośrednio, gdy badania naukowe mają charakter aplikacyjny, lub pośrednio – gdy wykształceni absolwenci i wiedza naukowa usprawniają działalność sektora przedsiębiorstw – przyczynia się do wzrostu innowacyjności i unowocześnienia gospodarki. Transfer wiedzy i doświadczenia odbywa się także w przeciwnym kierunku – mianowicie podmioty rynku pracy inspirują badaczy i teoretyków do poszukiwania rozwiązań szeregu problemów, które generuje praktyka społeczna.

Współpraca między poszczególnymi podmiotami otoczenia społecznego może przybierać różną postać. Jak wskazuje się w Raporcie z badania otoczenia instytucjonalnego przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów Instytutu Badań Edukacyjnych zatytułowanym Współpraca szkół z podmiotami zewnętrznymi (Hernik i inni, 2012, s.71) może ona przybierać postać personalnego kontaktu przedstawicieli różnych instytucji, najczęściej nieformalnego, nieregulowanego regułami wymiany instytucjonalnej (osoby pracujące spotykają się ze sobą przy różnych okazjach, wymieniają myśli, komentarze). Dalej sytuują się wszelkie przykłady wymiany rynkowej, zakupu, sprzedaży dóbr i usług (Hernik i inni, 2012,s.71) – następuje wymiana zasobów uregulowana prawnie np. przedstawiciele określonych instytucji szkolą personel innej, przygotowują ekspertyzy odnośnie do jej działań, uczestniczą w seminariach czy konferencjach przez nią organizowanych. Jeszcze bardziej złożona i wymagająca jest współpraca oparta na wymianie zasobów w ramach wspólnego działania, ta bowiem wymaga wypracowania nowych reguł współpracy pozwalających pracować kolektywnie np. zespołowe prace nad realizacją określonego eksperymentu pedagogicznego, zakończone wdrażaniem wypracowanych rozwiązań.

Generalizując, do opisu każdej współpracy konieczne są analizy dwóch jej składowych: reguł współpracy i zasobów, którymi dysponują i które wymieniają współdziałające instytucje.

Uniwersytet, a w jego ramach Wydział Studiów Edukacyjnych, umocowany jest w szerokim otoczeniu społeczno-gospodarczym, a jego coraz istotniejszym polem działania, obok zadań związanych z nauką i kształceniem studentów, jest tzw. trzecia misja opisywana przez współpracę uczelni i jej wpływ na inne podmioty edukacyjne i społeczne, ale także zwrotnie – wpływ tych podmiotów na funkcjonowanie uczelni. Zadaniem uczelni staje się upowszechnianie wiedzy, silniejsze związanie kształcenia z potrzebami rynku pracy, animowanie środowisk społecznych, działanie na ich rzecz i we współpracy z nimi nad realizacją szeregu zadań społeczno-edukacyjnych.

Dla uczelni i wydziałów przygotowujących specjalistów z zakresu nauk humanistyczno-społecznych szczególnego znaczenia nabiera też współpraca z innymi instytucjami otoczenia społecznego – placówkami oświatowymi, opiekuńczymi, pomocowymi, poradniczymi, resocjalizacyjnymi, organizacjami rządowymi, samorządowymi czy pożytku publicznego. Relacje takich uczelni i wydziałów z organizacjami trzeciego sektora, czy z szeroko pojętym społeczeństwem obywatelskim często stanowią istotę ich kontaktów ze społecznym otoczeniem, niezorientowaną stricte ekonomicznie, wychodzącą poza neoliberalny biznesowy, instrumentalny model współpracy. Uczelnie – wydziały humanistyczno-społeczne przygotowują jednak swoich absolwentów na potrzeby współczesnego rynku pracy, dysponują zasobami, z których określone sektory rynku np. edukacyjnego czerpią w sposób znaczący. Trzecia misja uniwersytetu obejmuje nie tylko kształtowanie relacji ekonomicznych z otoczeniem gospodarczym, ale również zaangażowanie uczelni w wymiarach: cywilizacyjnym, kulturowym i etycznym. Instytucja akademicka (...)nie jest bowiem enklawą wyjętą z otoczenia, lecz jedną z kluczowych instytucji, których zadaniem jest kształtowanie społeczeństwa wiedzy, a także odgrywanie roli kulturotwórczej. Wypełnianie tych zadań wymaga ewolucji uczelni od świątyni wiedzy (...) do sprawnie funkcjonującej organizacji, przy poszanowaniu norm i wartości akademickich, a także tradycji społeczeństw, w jakich te instytucje wyrosły (Kola, Leja, 2015, s.4-5).

A. Kola i K. Leja (2015) odwołując się do trzech faz rozwoju uniwersytetu wskazanych przez Etzkovitz, wśród których pojawiają się kolejno - fazy uniwersytetu przedsiębiorczego, poprzez fazę komercjalizacji własności intelektualnej tworzonej przez pracowników i studentów uczelni po etap uniwersytetu aktywnie zaangażowanego w kształtowanie relacji z otoczeniem społecznym - proponują postrzegać uczelnię, zgodnie z założeniami paradygmatu

rozwoju społecznego, nie zaś wąsko pojętego instrumentalnego i utylitarnego. Autorzy, zasadnie podnoszą kwestię rozumienia zysków, jakie taka współpraca z otoczeniem społecznym przynosi obu stronom społecznego dialogu. Nie powinny one bowiem podlegać merkantylizacji

i komercjalizacji w klasycznym znaczeniu, mogą przynosić zyski może niewymierne, ale nie mniej ważne, związane z różnymi wymiarami społecznego rozwoju - podnoszeniem jakości życia człowieka, przeciwdziałaniem marginalizacji i społecznemu wykluczeniu, budowaniem zasobów jednostkowych i grupowych sprzyjających wykorzystaniu potencjału psychospołecznego w przewyższaniu sytuacji trudnych i optymalizacji funkcjonowania.

Zarówno przedstawiciele otoczenia społecznego, jak i uniwersytet budują swój kapitał społeczny, czerpią mniej lub bardziej wymierne korzyści z kontaktów i współpracy. Transfer wiedzy, doświadczeń, inspiracja do podejmowania określonych tematów badawczych, rozwijania kierunków kształcenia, podnoszenia jego jakości w celu wyposażania absolwentów w pożądaną na rynku kompetencje, a także wdrażanie często nowych, elastycznych, innowacyjnych rozwiązań sprawdzających się w różnych obszarach życia społecznego – to tylko niektóre z tych korzyści po stronie uczelni. Z drugiej strony, instytucje otoczenia społecznego zyskują wsparcie kadrowe w postaci absolwentów konkretnych kierunków, czy studentów - wolontariuszy a także szereg impulsów, refleksji teoretycznych, czy przykładów efektywnych rozwiązań problemów z obszaru kultury, edukacji, opieki, wsparcia społecznego. A nade wszystko zarówno uczelnie, jak i podmioty społecznego ich otoczenia uczą się od siebie wzajemnie, dzięki czemu budują swoją świadomość społeczną”.

Przewodnicząca podkreśliła jednocześnie, iż wymiernym przykładem powyższej, wzajemnej nauki czy troski o świadomość społeczną jest niniejsze spotkanie koncentrujące się wokół trudności i zasobów współpracy.

W dalszej kolejności prof. UAM dr hab. Kinga Kuszak - Prodziekan ds. studenckich i organizacji kształcenia, Przewodnicząca Zespołu ds. zapewnienia jakości kształcenia oraz prof. UAM dr hab. Waldemar Segiet - Prodziekan ds. wydawniczych i organizacji studiów niestacjonarnych i podyplomowych przedstawili komunikaty na temat aktualnej oferty dydaktycznej i jakości kształcenia na Wydziale Studiów Edukacyjnych.

Pani Prodziekan, prof. dr hab. Kinga Kuszak wskazała, iż oferta Wydziału ma na celu adekwatną odpowiedź wobec wymagań dzisiejszego rynku pracy. Pani profesor zauważyła przy tym, iż ich specyfiką wydziału jest szeroko rozumiane kształcenie akademickie w połączeniu z przygotowaniem do ról zawodowych, zgodnych z ministerialnymi wytycznymi, na przykład, ze standardami kształcenia nauczycieli. Specyfiką programów studiów jest zatem

elastyczność w odpowiedzi na zmieniające się rozporządzenia, wymagania wobec uczelni wyższych oraz w odpowiedzi na głosy reprezentujące środowisko społeczno-gospodarcze. Część integralną kształcenia stanowią też praktyki pedagogiczne i zawodowe, tworzące szczególną przestrzeń do wymiany doświadczeń oraz do praktycznego pogłębienia i poszerzenia studenckich kompetencji zdobytych w procesie edukacyjnych. Pani prodziekan podkreśliła także, iż w tym kontekście współpraca ze środowiskiem społecznym i jego przedstawicielami zdaje się niezwykle cenna. W swojej wypowiedzi wymieniła, realizowane w formie stacjonarnej, kierunki: pedagogika, pedagogika specjalna, pedagogika szkolna i wczesnoszkolna oraz syntetycznie nakreśliła ich charakter. W ramach studiów I stopnia wymieniła oferowane specjalności: doradztwo zawodowe i personalne, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, resocjalizacja, socjoterapia i promocja zdrowia, edukacja medialna i zajęcia komputerowe, pedagogika środowiskowa i animacja społeczności lokalnych. W ramach studiów II stopnia zaś pani profesor wspomniała o poradnictwie i pomocy psychopedagogicznej, profilaktyce i interwencji kryzysowej, projektowaniu edukacyjnym, resocjalizacji nieletnich, resocjalizacji z elementami kryminologii, socjoterapii i promocji zdrowia, wczesnym wspomaganie rozwoju, wychowaniu przedszkolnym i nauczaniu początkowym oraz o zarządzaniu oświatą.

Następnie prof. Waldemar Segiet przybliżył ofertę studiów niestacjonarnych i podyplomowych. Ofertę stanowią specjalności na kierunkach pedagogika, pedagogika specjalna, realizowane w ramach I i II stopnia, a także w ramach V letnich studiów magisterskich. W ramach studiów I stopnia wymienił pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą, pedagogikę środowiskową i animację społeczności lokalnych oraz resocjalizację, zaś w ramach II stopnia: animację czasu wolnego i rekreację ruchową, doradztwo zawodowe i personalne, edukację elementarną i terapię pedagogiczną, edukację medialną i technologie informacyjne, pedagogikę opiekuńczo wychowawczą i pracę z rodziną, poradnictwo i pomoc psychopedagogiczną, profilaktykę i interwencję kryzysową, projektowanie edukacyjne, resocjalizację nieletnich, resocjalizację z elementami kryminologii, socjoterapię i promocję zdrowia, wczesne wspomaganie rozwoju, wychowanie przedszkolne i nauczanie początkowe, zarządzanie oświatą, zaś w ramach kierunku pedagogika specjalna: edukację i rehabilitację osób z niepełnosprawnością intelektualną, edukację i rehabilitację osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, pedagogikę wspierającą uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Pan profesor podkreślił, iż specjalności te ulegają modyfikacjom oraz cieszą się zróżnicowanym zainteresowaniem kandydatów. Są one jednak każdorazowo projektowane i realizowane z troską o jakość kształcenia i o ich adekwatność w kontekście pojawiających

się wyzwań rynku pracy. Następnie prof. nakreślił ofertę studiów podyplomowych, wymieniając takie kierunki jak: autyzm – edukacja i rehabilitacja osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, neurologopedia, surdologopedia, zarządzanie oświatą czy edukację alternatywną w zakresie Planu Daltońskiego. Wydział posiada także w ofercie studia podyplomowe z zakresu gerontologii, tyflopädagogiki, bezpieczeństwa w edukacji, aktywizacji młodzieży i zarządzania projektami, pomocy psychopedagogicznej i coachingu w edukacji oraz akademię trenera. Pan profesor wskazał, iż w planach jest także uruchomienie studiów podyplomowych inspirowanych pedagogiką Celestyna Freneta, podkreślił otwartość i gotowość do współpracy w odpowiedzi na konieczność informatyzacji. Wspomniał o współpracy z Uniwersytetem Otwartym.

Pani prof. M. Piorunek podziękowała za szerokie nakreślenie aktualnej oferty edukacyjnej i zaprosiła do kolejnego punktu konferencji oraz utworzyła przestrzeń do autoprezentacji zaproszonych członków Rady Pracodawców w formie kilku zdaniowego określenia doświadczeń własnych obejmujących współpracę z Wydziałem Studiów Edukacyjnych i poza uczelnianymi instytucjami. Wśród obecnych głos zabrali:

- pani dyrektor Elżbieta Chełkowska, reprezentująca *Centrum Wspierania Rodzin Swoboda*, instytucję zajmującą się wsparciem rodzin zastępczych. Pani magister podkreśliła, iż szczególnie cenną jest dla reprezentowanej instytucji współpraca z praktykantami, dla których realizowano w Centrum zajęcia wprowadzające do tematyki rodzicielstwa zastępczego;

- pani dyrektor Agnieszka Deja, reprezentująca International Coaching Federation, organizacji czuwającą nad praktyką zawodową coachów. Wskazała, iż jej współpraca obejmuje realizację wspólnych wydarzeń z uczelnią, na przykład, realizację warsztatów rozwojowych nastawionych na dobre praktyki coachingowe, oraz wspieranie studentów w ramach zajęć na specjalności poradnictwo i pomoc psychopedagogiczna

- pan ppłk Jarosław Dworecki, reprezentujący Zakład Karny w Rawiczu oświadczył, iż po raz pierwszy uczestniczy w Radzie i podkreślił, iż liczne inicjatywy łączące z uczelnią stanowią źródło satysfakcji dla reprezentowanej instytucji oraz zadeklarował chęć dalszej, efektywnej współpracy;

- pan prof. Lechosław Gawrecki, również uczestniczący po raz pierwszy w Radzie Pracodawców. Pan profesor reprezentujący Centrum Doskonalenia Nauczycieli SDMO zadeklarował chęć podzielenia się doświadczeniem i współpracę w kontekście praktyki

edukacyjnej, szczególnie w obszarze praktycznych umiejętności studentów i ich motywacji. Wskazał, iż jego doświadczenie koncentruje się wokół edukacji nauczycieli;

- pani dyrektor Jolanta Koprowska z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Niechanowie, która podkreśliła, iż chętnie wita wydziałowych studentów na praktykach w Gminnym Ośrodku, gdzie mogą oni nie tylko nabyć doświadczenie praktyczne, ale także podzielić się z pracownikami ośrodka najnowszymi ustaleniami naukowymi. Ta dwutorowość współpracy, jak podkreśliła, stanowi dla Ośrodka dużą wartość;

- pani Aleksandra Kuźniak, obecna w zastępstwie wójta gminy Czerwonak. Pani Dyrektor Samorządowej Administracji Placówek Oświatowych w Czerwonaku podkreśliła, iż ceni sobie współpracę z Wydziałem, jest szczególnie zaciekawiona konfrontacją wystąpień konferencyjnych z ustaleniami w ramach badań własnych dotyczących jakości i przebiegu edukacji zdalnej;

- mgr Maciej Leciejewski. Pan dyrektor Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Koronowie, który podziękował za zaproszenie do składu Rady Pracodawców, a następnie podkreślił, iż prowadzi w ramach reprezentowanej instytucji praktyki zawodowe dla sześciu uczelni, opracowano także, w świetle sytuacji pandemicznej, system praktyk w formie online, prowadzenie wolontariatu, prowadzenie procesów usamodzielnienia dziewcząt z Zakładu Poprawczego w Koronowie, które obejmują także kompetencje w poruszaniu się po rynku pracy, co stanowi dla niego szczególną wartość w kontekście jego obecności w Radzie;

- pani dyrektor Elżbieta Lenarczyk, pełniąca funkcję dyrektor Szkoły Podstawowej w Biedrusku wskazała, iż współpraca z Wydziałem polega na oferowaniu praktyk dla jego studentów, a jednocześnie, placówka korzysta z oferty zajęciowej z obszaru doradztwa zawodowego Wydziału;

- mgr Wojciech Mroczkowski, z SO Poznań, kurator sądowy, który wskazał, iż współpraca opiera się na licznych, wspólnych seminariach, konferencjach, instytucja, którą reprezentuje stanowi także przestrzeń zatrudnienia dla absolwentów Wydziału, zaś jej działalność mogą poznawać w ramach studenckich praktyk zawodowych;

- dr Lucyna Myszka- Strychalska, adiunkt na WSE, reprezentuje także Szkołę Podstawową im. Tadeusza Kościuszki w Lubiczu Górnym, gdzie piastuje stanowisko socjoterapeuty. Podkreśliła, iż wieloletnia współpraca obejmuje m.in. realizację konferencji

„Uczeń Nietypowy, czyli Wyjątkowy”, czy współpracę w ramach inicjatywy „Rok Relacji w Edukacji”. W imieniu pani dyrektor placówki zaprosiła także do odbywania praktyk w placówce;

- mgr Piotr Nędzewicz reprezentujący Poznański Naukowy Park Naukowo-Technologiczny. Pan magister podziękował za możliwość uczestnictwa w Radzie. Podkreślał, iż instytucja, którą reprezentuje stara się przygotowywać studentów w odsłonie praktycznej, prowadząc także szkolenia i zajęcia z przedsiębiorczości w ramach interaktywnych, interdyscyplinarnych, kreatywnych zespołów;

- mgr Beata Panagiotopoulou, która podziękowała za zaproszenie i dokonała krótkiej refleksji na temat szkoły na obczyźnie, posiada bowiem międzynarodowe doświadczenia w promocji kultury i tożsamości, zdobywane m in. w ramach pracy z Zespołem Szkół przy Ambasadzie RP w Atenach. Doświadczeniem tym, jak podkreśliła, pragnie podzielić się w ramach Rady;

- Pani Magdalena Cech, która w zastępstwie pana Pawła Szatarskiego reprezentowała Stowarzyszenie *Pro Civium*. Stowarzyszenie, którego głównym zadaniem jest zapobieganie powrotowi do przestępstwa, oferuje praktyki studenckie, w sytuacji pandemicznej realizowane także w formie zdalnej;

- Pan Tomasz Szłapiński, dyrektor Zespołu Szkół Budowlano- Drzewnych im. Bolesława Chrobrego w Poznaniu, w ramach której Wydział Studiów Edukacyjnych – Zakład Resocjalizacji objął patronatem jedyną w Wielkopolsce, a drugą w Polsce klasę o specjalności Kryminologia i Resocjalizacja. Pan dyrektor podkreślał satysfakcję ze współpracy z Zakładem Resocjalizacji polegającą na udziale w licznych seminariach naukowych czy dniach twórczej resocjalizacji;

- mgr Kamila Szrama, reprezentująca Poradnię psychologiczno-pedagogiczną w Gnieźnie, od wielu lat współpracująca w Wydziałem w ramach praktyk edukacyjnych gdzie studenci zdobywają zarówno wiedzę, jak i praktyczne umiejętności. Pani magister podkreśliła jednocześnie, iż stara się nieustannie poszerzać wiedzę z zakresu diagnozy funkcjonalnej, jednocześnie dbając o rozwój placówki;

- dyrektor Marietta Śliwa, reprezentująca Akredytowaną Placówkę Doskonalenia Nauczycieli Edu Clever, pełni funkcję dyrektora Szkoły Johna Deweya w Obornikach. W

ramach współpracy z WSE - Zakładem Edukacji Medialnej współorganizuje jako placówka doskonalenia nauczycieli XI Ogólnopolską Konferencję „Media a Edukacja”. Pani dyrektor wyraziła nadzieję, iż wraz z końcem obostrzeń dotyczących zagrożenia pandemicznego będzie mogła zaprosić do realizacji praktyk studentów Wydziału Studiów Edukacyjnych.

- mgr Adrianna Wojciechowska, dyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, im. Powstańców Wielkopolskich w Więckowicach, zadeklarowała chęć podzielenia się doświadczeniem w ramach alternatywnych form edukacji, bowiem placówka, której przewodzi, stara się obecnie o certyfikację Edukacji według Planu Daltońskiego;

- dr Marlena Woźniak, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2 w Plewiskach, podkreśliła możliwość współpracy w ramach praktyk zawodowych, a także zatrudnienia w charakterze nauczycieli absolwentów Wydziału w reprezentowanej przez nią placówce. Podkreśliła gotowość do dalszej współpracy przy projektach, takich, jak do tej pory zrealizowany projekt „UAMek”, czy „Dni Bezpiecznego Internetu”;

- mgr Marta Wróblewska, dyrektor zajmującego się osobami z głęboką, wieloraką niepełnosprawnością Ośrodka Resocjalizacyjno-Wychowawczego im. bł. Sancji Szymkowiak w Poznaniu. Pani dyrektor wyraziła radość z możliwości udziału Ośrodka w dyskusji nad merytoryczną treścią programów studiów oraz podkreśliła, iż Ośrodek stanowi przestrzeń do realizacji praktyk studenckich;

- Jerzy Małecki, dyrektor Zespołu Łączności, który, jako iż po raz pierwszy ma okazję uczestniczyć w Radzie Pracodawców, podziękował za zaproszenie i wyraził wdzięczność za możliwość nauki w gronie zebranych.

Pani Prof. dr hab. Magdalena Piorunek podziękowała za wypowiedzi przedmówców i podzielenie się przez nich doświadczeniem, wyraziła nadzieję na owocną współpracę. Wskazała, iż spotkania takie będą mieć charakter coroczny. Następnie pani profesor, zgodnie z harmonogramem zarządziła 15-minutową przerwę. Po upływie tego czasu Przewodnicząca oddała głos moderatorkom sesji plenarnej: prof. UAM dr hab. Agacie Matysiak – Błaszczyk oraz dr Joannie Kozielskiej.

Rozpoczęcia sesji plenarnej dokonała moderatorka, dr Joanna Kozielska, która zaprosiła do wygłoszenia referatu „*Obciążenia i źródła wsparcia w pracy zawodowej. Z*

doświadczeń biograficznych nauczycieli” dr hab. Renatę Wawrzyniak-Beszterdę, reprezentującą Laboratorium Pedagogiki Szkolnej WSE UAM.

Pani profesor swoje wystąpienie rozpoczęła od nakreślenia cech specyficznych dla zawodu nauczyciela. Mówczyni wskazała, iż niezwykle charakterystycznym dla nauczycieli jest konieczność procesualnego, lecz dynamicznego i nierównomiernego rozwoju, co stanowi szczególne wyzwanie w kontekście procesu radzenia sobie. Specyfika zawodowego rozwoju wymaga bowiem utrzymywania balansu pomiędzy uzyskiwaniem wsparciem i wymaganiami środowiska. Podstawowym pytaniem jest zaś to, w jaki sposób, z wykorzystaniem zasobów własnych i środowiskowych nauczyciela, wspierać go w jego zmaganiach. Prelegentka wskazała na rolę kultury zarządzania w danej szkole, od niej bowiem, zależy to, w jaki sposób nauczyciel czerpie z zasobów środowiska zatrudnienia. Indywidualistyczna kultura na przykład wyklucza czerpanie z doświadczeń pozostałych zatrudnionych osób, swoich niepowodzeń nauczyciele upatrują we własnych niekompetencjach, nie istnieje bowiem przestrzeń do dyskusji i wykorzystaniu doświadczenia innych. Dominującym poczuciem w konfrontacji z wyzwaniem jest samotność i lęk przed werbalizacją swoich trudności. Innym typem kultury jest bałkanizacja, której istotą jest dzielenie na małe grupy, które pozostają lojalne wyłącznie wobec siebie – jej skutkiem jest separacja jako wzór zawodowego funkcjonowania. Cechuje ją zubożony zasób doświadczeń – jego horyzont ogranicza się wyłącznie do własnej grupy odniesienia. Kolejną wymienioną przez prelegentkę kulturą jest kultura współpracy, która opiera się na budowaniu wspólnych relacji sięgających ponad jednostkowe dobro. Cechuje ją refleksja, obecność zwrotnych informacji i dostępność zasobów całości zespołu. Niesie jednak zagrożenie pozornej (sterowanej) współpracy. Jej narzucenie określa ją jako raczej politykę postępowania oczekiwaną przez pracodawcę, motywacja jest więc zewnętrzna, a chęć powielania takiego wzorca wynika raczej z obawy przed restrykcjami pojawiającymi się w przypadku niedostosowania się do oczekiwań. Pani profesor wskazała, iż w badaniach własnych brakowało narracji, które wskazywałyby na organizacyjne rozwiązania skoncentrowane na kulturze współpracy, zaś otrzymywane wsparcie, jeśli pojawiało się, dotyczyło raczej poradzenia sobie z sytuacją trudną, przetrwaniem i miało charakter emocjonalny. Nie służyło, według uzyskanych danych, rozwojowi nauczyciela. Pani profesor zachęciła do zapoznania się z doświadczeniami nauczycieli zawartymi w jej monografii.

W dalszej części spotkania do zabrania głosu zaprosiła moderatorka, prof. UAM dr hab. Agata Matysiak – Błaszczuk dr Lucynę Myszkę–Strycharską. Prelegentka omawiała

Przygotowanie młodzieży do wejścia na rynek pracy – wyzwania edukacyjne i dobre praktyki.

Nakreśliła ona specyfikę współczesnego rynku pracy, którego dojmującą część stanowi niepewność co do tego, jak potoczy się zawodowa kariera młodych osób. Utrudnione jest bowiem przewidywanie przebiegu kariery, w sytuacji, kiedy rynek pracy poddawany jest nieustannym fluktuacjom. Dlatego też, dla jej funkcjonowania mają szczególne znaczenie jej własne kompetencje i predyspozycje oraz tzw. atrakcyjność zatrudnieniowa. Szczególną trudność, jak podkreśliła mówczyni, stanowiła sytuacja podwójnej tranzycji: z sytuacji edukacyjnej do środowiska zawodowego, ale dotyczy ich także sytuacji przechodzenia w dorosłość. Prelegentka omówiła badania prowadzone w ramach projektu „Strategie Rozwoje Oświaty Miasta Poznania 2030”, prowadzone pod przewodnictwem prof. dr hab. Agnieszki Cybal-Michalskiej i dr hab. Iwony Chmury-Rutkowskiej. Przedstawione pytanie, dotyczące tego, czy oferowane przez szkołę zajęcia pozwalają podejmować im decyzję o ich edukacyjno-zawodowej przyszłości ukazały, iż jedynie 1/3 osób udzieliła odpowiedzi twierdzącej. Niepokojący jest odsetek osób deklarujących, iż „zdecydowanie nie” i „raczej nie”, czują, że oferta edukacyjna na odpowiada na ich potrzeby decyzyjne. Pani doktor podzieliła się także analizą pytań otwartych, dotyczących proponowanych zmian w zakresie doradztwa edukacyjnego i zawodowego, które wykazały braki w zakresie wsparcia doradczego. Inne wnioski dotyczyły konieczności indywidualizacji (w opozycji do zajęć grupowych) i praktycyzacji działań doradczych. Wystąpienie zakończyły propozycje mogące zainspirować do wsparcia powyższych procesów. Prelegentka omówiła m.in 10 najważniejszych kompetencji 2025 roku, pochodzących ze Światowego Forum Ekonomicznego, wskazała na istotność kształtowania poczucia własnej sprawczości wśród młodzieży, rozwijanie zatrudnialności (zdobywania i utrzymywania zatrudnienia, niezależnie od formy i ilości miejsc pracy). Pani doktor omówiła także koncepcję sieci kontaktów (networking), która stanowi jedną z efektywnych strategii poszukiwań swojego miejsca na rynku pracy. Pani doktor konkludując swoje wystąpienie zachęciła do tworzenia sieci współpracy, wymiany doświadczeń, które posłużą adekwatnej odpowiedzi na potrzeby młodzieży wchodzącej na rynek pracy. Zaprosiła także do udziału w „5 Ogólnopolskiej Konferencji” Strefy Projektów Edukacyjnych i Społecznych.

Następnie moderatorki zaprosiły o wysłuchania wystąpienia dr Anny Wawrzonek zatytułowanego: *„(Re)konstrukcje Work-Life Balance w czasie rzeczywistości pandemicznej”*. Prelegentka nakreśliła węzłowe założenia koncepcji i przedstawiła dane dotyczące istotności koncepcji Work-Life balance dla zatrudnionych oraz ilości godzin, które

respondenci deklarują jako przepracowane w ciągu tygodnia. Pani doktor podkreśliła, iż w początkowej fazie rozwoju koncepcji *work life balance* opierała się na rozdziale pracy i czasu odpoczynku, tymczasem obecnie dotyczy ona raczej efektywnego połączenia wspomnianych stref. Omówiła także pokoleniowe i cywilizacyjne czynniki determinujące omawianą koncepcję *wokr life balance*. Wskazała na istotne przedpandemiczne zmiany wpływające na nasze postrzeganie omawianej kwestii: przejście od karier linearnych do horyzontalnych, karier zawodowych do całożyciowych, nowych form i charakteru pracy, uwzględnienie uczenia jako istotnego aspektu życia, pojawiające się nowe oczekiwania i wymagania w kontekście samorozwoju oraz uzupełniła o charakterystyczne dla sytuacji pandemii wymagania, na przykład, oparte na przymusie określonego zawodowego funkcjonowania. Wskazała na pomocność koncepcji ubogacenia, która stanowi jednocześnie odpowiedź na trend ujmujący koncepcję *work life balance* jako łączenia podejmowanych ról. Wskazała, iż sytuacja pandemii stanowi pewne wyzwanie dla takiego ujęcia, jednak integracja i współistnienie ról stanowi odpowiedź na wyczerpującą się dyskusję toczoną wokół rudymenarnych cech podnoszonej koncepcji. Podkreślała swoje wnioski przywołując badania prowadzone na Ball State University w 2016 roku i wyjaśniła, iż obecnie zasadnicze pytania koncentrują się wokół pytań nie tyle obejmujących rozterki dotyczące przyjęcia lub odrzucenia ujęcia „łączenia ról”, ale raczej pytań o efektywne wdrażanie tego łączenia. Pani doktor powołała się na ustalenia G. Winch'a, który wskazał na istotność pojęcia ruminacji, która w nadmiernym stopniu prowadzi do negatywnych konsekwencji. Jednocześnie kreatywne myślenie o wykorzystaniu czasu i myślenie o pracy może okazać się korzystne. Zasadniczą różnicą jest fakt, iż ruminacja jest mimowolna i niejako zawłaszcza wolny czas. Prelegentka podsumowując wskazała na praktyczne wskazówki służące utrzymaniu dobrostanu: rytualizacja procesu pracy i odpoczynku, wyłączenia osobnego miejsca do pracy, ostrożności w korzystaniu z nowych technologii, które mimowolnie mogą przypominać o zawodowych problemach, świadome formułowanie zasad dotyczących np. czasu urlopu, czynności pozazawodowych, istotnych wartości.

W dalszej kolejności moderatorka, dr Joanna Kozielska, zaprosiła do wygłoszenia prelekcji „*Budowanie pomostów-rola sieci współpracy w obszarze wsparcia i pomocy*” panią dr Sonię Wawrzyniak. Pani doktor omówiła wymagania, jakie świat współczesny stawia przed młodymi osobami dotyczące m.in. cyfryzacji, różnorodności, konieczności wykazania się silnym indywidualizmem, poruszania się w przestrzeni on-line, transparentności, elastyczności, adaptacji do zmieniającej się rzeczywistości, wykazania się proaktywną,

rozwojową postawą, przedsiębiorczości i kreatywności. Wymagania te, dotyczące tak wiedzy, jak umiejętności i postaw, jak wskazała prelegentka, pojawiają się już na etapie szkół podstawowych. Wymaga się od uczniów nie tylko kompetencji informatycznych, ale także umiejętności komunikacyjnych, kompetencji językowych, przedsiębiorczości, umiejętności efektywnego uczenia się. Pani doktor przedstawiła projekt „*Uczeń z pasją – kompleksowe wsparcie uczniów szkół podstawowych w wyborze optymalnych ścieżek edukacyjnych i zawodowych*”, w ramach którego wsparto ponad 4.000 uczniów i 480 nauczycieli z 80 szkół podstawowych i gimnazjalnych. Projekt opierał się na pogłębianiu wiedzy i kompetencji uczniów poprzez podejście indywidualne, pracę nad wzrostem świadomości i umiejętności, służących wsparciu dokonywania wyborów dotyczących dalszych ścieżek edukacyjnych. Wsparcie obejmowało także pracę nad wiedzą i kompetencjami nauczycieli, pedagogów, oraz wyposażenie placówek w narzędzia, które pozwoliły realizować, na przykład, wartościowe godziny wychowawcze. Cykl spotkań indywidualnych i warsztatów dotyczył nie tylko kształtowania kluczowych kompetencji, ale także pogłębienia wiedzy na temat własnych zainteresowań, swoich mocnych stron i potencjalnych preferencji. Prelegentka wskazała, iż projekt obejmował także takie zagadnienia, jak pracę nad świadomością własnej wizji zawodowej ucznia, wybór szkoły, kształtowanie przedsiębiorczości, kształtowanie umiejętności komunikacji oraz praktyczną pracę z dokumentami aplikacyjnymi. Mówczyni omówiła także projektową ofertę skierowaną do nauczycieli i pedagogów: zainteresowaniem cieszyły się szkolenia obejmujące pracę z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi czy prowadzenie zajęć kompensacyjnych. Prelegentka w zakończeniu swojej wypowiedzi nawiązała do przykładowych, dobrych praktyk realizowanych w ramach jednostki: projekt fundacji CISZUM „Skoła Radzenia Sobie”, zajęcia profilaktyczne w ramach projektu Centrum Zdrowia Psychicznego w Swarzędzu „Blżej Ciebie” skierowane do uczniów i realizowane w zdalnej formie. Wskazała także na prowadzoną pomoc psychologiczną i psychoterapeutyczną w ramach „Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży” Poradni Psychologiczno-Psychoterapeutycznej, kierowaną zarówno do uczniów, jak i rodziców czy nauczycieli. W ostatnich słowach prelegentka zapowiedziała nadchodzący projekt „*Myśl rozwiązaniami – rozwój i doskonalenie zawodowe nauczycieli*”.

W kolejnym punkcie konferencji moderatorka, prof. UAM dr hab. Agata Matysiak – Błaszczyk, zaprosiła do wygłoszenia referatu „*Współpraca środowiska rodzinnego i szkolnego jako zasób wspierający funkcjonowanie ucznia i nauczyciela*” dr Annę Gulczyńską oraz dr Annę Rybińską (współautorkę referatu, nieobecną na konferencji)

Pani doktor Anna Gulczyńska rozpoczęła wystąpienie od podkreślenia istotności współpracy systemu rodzinnego i szkolnego w realizacji wspólnych celów. Wskazała, iż mimo istotności naukowego ujęcia, dużą wartość stanowi powiązanie owych naukowych wniosków z praktyką w taki sposób, aby miały przełożenie na rzeczywiste funkcjonowanie. Jednocześnie, prelegentka wskazała na ważną rolę teorii dla praktyki zawierającej procedury i techniki, tak pożądane przez zainteresowanych. Pani doktor nakreśliła współczesną problematykę edukacji zdalnej – brak uczniowskiej aktywności czy brak responsywności w zakresie wizualnego kontaktu. Podkreśliła paradoks sytuacyjny, w którym zamiast uciszania klasy nauczyciel występuje w roli proszącego o odpowiedź czy aktywność swoich podopiecznych. Wskazała na realne pytania, oparte na podejściu skoncentrowanym na rozwiązaniach, które mogą stanowić pomoc w utworzeniu preferowanej przyszłości obejmujące m.in. pytania o to, czego pragniemy – od siebie, rodzica, dziecka? Co można uczynić, aby przybliżyć się do zaplanowanego celu? Omówiła centralne założenia filozoficzne omawianej teorii: jeśli jakieś działania okazują się skuteczne, należy powtarzać takie rozwiązania; jeśli nie stanowią adekwatnej czy skutecznej odpowiedzi, należy szukać alternatywnych rozwiązań. Pani doktor zakończyła swoją wypowiedź przeprowadzając projekcyjne ćwiczenie, zachęcające do poszukiwania kontekstu w jakich funkcjonujemy, oraz w jakim znajdują się nasi uczniowie czy współpracownicy.

W dalszej kolejności moderatorka, dr Joanna Kozielska, zaprosiła do wygłoszenia prelekcji dr Magdaleny Barańską, która przygotowała prelekcję „*Superwizja jako (nie)obecny zasób w pracy nauczyciela*”. Pani doktor podjęła się zdefiniowania zawodu nauczyciela, określiła kierowane wobec niego, a zgodne z Dziennikiem Ustaw z 2018 roku poz. 227, oczekiwania. Wskazała na potencjalne niebezpieczeństwa i zagrożenia jego pracy: brak kompetencji dydaktycznych, brak wiedzy i obawę wobec przyznania się do niewiedzy, wypalenie zawodowe (przeciążenia obowiązkami i brak wymiernych efektów pracy, która opiera się na procesie), pracoholizm, mobbing, stres wynikający z ciągłego procesu oceny, konflikty z rodzicami, wspomniała także o kontekstach pandemicznych. W kolejnej części swojej wypowiedzi prelegentka omówiła pojęcie superwizji oraz narastających wokół niej mitów. Wskazała na główne cechy superwizji: jest ona działalnością usługową, która ma na celu poprawę efektywności i jakości pracy, centralne pojęcie procesu opartego na interakcji i komunikacji między nauczycielami a uczniami, rodzicami czy dyrekcją, oraz przywództwo edukacyjne. Prelegentka wskazała na doniesienia z badań odnoszące się do superwizji – powiązanie superwizji z zadowoleniem z pracy,

zaangażowaniem w organizację, pozytywną skutecznością i efektywnością, rozwojem. Określiła także precyzyjnie zalety superwizji – fakt, iż jest ona procesem, jej szerokie spektrum zastosowania, jej rola jako przestrzeni do wymiany doświadczeń, pokrewność do koncepcji LLL, oraz efektywnego wsparcia. Pani doktor w zakończeniu swojej wypowiedzi podkreśliła, iż superwizja stanowi obecny, jednak niewystarczająco obecny zasób współczesnej szkoły.

Moderatorka dr Joanna Kozielska podziękowała prelegentom za ich głowy i zaprosiła do dyskusji. Zadała także, jako pierwsza, pytanie skierowane do dr Anny Wawrzonek: czy koncepcje well-being warto zaimplementować w przestrzeni edukacyjnej? Pani doktor odpowiedziała twierdząco i podkreśliła, iż jest to zasadne pytanie, bowiem koncepcje związane z zarządzaniem wprowadzane są w pierwszej kolejności w komercyjnych instytucjach, nie zaś w instytucjach mających umocowanie systemowe, co sprawia, że pozytywne oddziaływanie rozwiązań obserwujemy w systemowych, również edukacyjnych instytucjach dużo później. Tymczasem osoby tam zatrudnione stanowią grupę wykazującą duże zapotrzebowanie na wsparcie.

W tym miejscu głos zabrała także dr Magdalena Barańska, która wskazała, iż superwizja ma korzyści dla wszystkich uczestników procesu edukacyjnego, tak nauczycieli, jak placówki i rodziców i ich dzieci.

Doktor Anna Gulczyńska, w odpowiedzi na pytanie „czym różni się szukanie rozwiązań od szukania rozwiązań problemu” wskazała, iż szukanie rozwiązania określa sytuacja zastanawiania się na tym, w jaki inny sposób poradzić sobie z problemem. Z kolei szukanie rozwiązania problemu koncentruje się wokół istoty problemu.

Dr Sonia Wawrzyniak w odpowiedzi na zapytanie dr Joanny Kozielskiej o to, jak kształtują się wyniki projektu, stwierdziła, iż jego liczbowy efekt jest jeszcze w trakcie obliczeń, natomiast może podzielić się informacją zwrotną opartą na treściach docierających po uruchomieniu projektu. Jej początkową fazę cechował niski poziom odzewu, natomiast po rozpowszechnieniu się informacji o charakterze i przebiegu zajęć poziom zgłoszeń gwałtownie wzrósł. Sygnały zwrotne od nauczycieli i rodziców dostarczyły także informacji o tym, że był to jeden z niewielu projektów skierowanych do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi tak, aby ich wybory dotyczące przyszłości nie były przypadkowe lub narzucane z góry.

Następnie pytanie skierował prof. Lechosław Gawrecki do dr Magdaleny Barańskiej. Pana profesora zainteresowała kwestia braku kompetencji dydaktycznych, które stanowią czynnik ryzyka w przypadku nauczyciela. Wskazał, iż na liście niebezpieczeństw brakuje

„poczucia odpowiedzialności nauczyciela za rozwój i odpowiadanie na potrzeby dziecka”. W odpowiedzi Pani dr Barańska wskazała, iż lista przez nią przedstawiona nie stanowi zamkniętego wachlarza możliwości. Mówczynie zgodziła się z pytającym i wskazała, iż podniesiona kwestia jest rzeczywiście istotna, jednak na nią wpływ ma całokształt warunków w jakich pracuje nauczyciel, m.in. nakład pracy, obowiązki, czy przeciążenia. To może, jak stwierdziła prelegentka, przyczynić się do nakreślonego stanu rzeczy.

Następnie pani Joanna Szymanowska odniosła się do wystąpienia pani dr Magdaleny Barańskiej. Wyraziła pewną wątpliwość co do ujęcia „braku kompetencji” i zróznicowała je od „poczucia braku kompetencji” w odniesieniu do wypowiedzi pana profesora Lechosława Gawreckiego.

Pani dr Renata Wawrzyniak-Beszterda uzupełniająco wypowiedziała się na temat tego, jak nauczyciele rozpoznają korzyści wynikające z superwizji. Wskazała, iż należy także brać pod uwagę uwarunkowania instytucjonalne – niektóre szkoły nie stanowią otwartego środowiska dla działań superwizyjnych, w innych zaś odnajdziemy przestrzeń do implementowania takich działań, jednak nawet wówczas wymaga to stałego, wspólnego wysiłku do wdrożenia i wykorzystania procesu.

W tym miejscu pani moderator, prof. Agata Matysiak Błaszczuk stwierdziła, iż jest to interesująca przestrzeń do dyskusji dla obecnych na spotkaniu dyrektorów szkół, którzy mogą wskazać przykłady wymienionych kultur w ich własnych placówkach.

Prof. dr hab. Magdalena Piorunek wskazała, iż odkrywanie i pielęgnowanie zasobów posiadanych przez pracowników, wydaje się wiązać z kulturą organizacji, a podstawą w budowaniu jej jest kategoria zaufania – zarówno w ujęciu wertykalnym, jak i horyzontalnym. Pani prof. wskazała, iż podstawą budowania kultury zaufania jest otwarta komunikacja, autentyczne przywództwo, precyzja, autentyczność lidera, który reprezentuje moralną postawę i w procesie decyzyjnym kieruje się adekwatnymi danymi. Być może, jak wspomniała mówczynie, wiąże się to z niskim poziomem zaufania społecznego, w którym zanurzona jest sama instytucja szkolna. Stanowiłoby to niejako cechę kulturową i determinowało funkcjonowanie w instytucjach oświatowych.

Pani Katarzyna Jadach odnosząc się do wypowiedzi prof. dr hab. Magdaleny Piorunek wskazała na istotność roli lidera, jako niezwykle ważnej dla placówek silnie zhierarchizowanych. Praca z takimi instytucjami bez zaufania nie byłaby możliwa, dlatego mówczynie pragnęła podziękować zarządzającym jednostkami, z którymi współpraca ta została podjęta.

W dalszej kolejności zabrał głos ppłk Jarosław Dworecki, który podkreślił, iż zwrócił szczególną uwagę na wypowiedź dr Barańskiej dotyczącej superwizji, dla której znajduje duże pole do zastosowania w kontekście pełnionej przez siebie roli zawodowej. W tym kontekście wychowawcy i opiekunowie Zakładu Karnego mogliby skorzystać na doświadczeniach innych, lecz borykających się z podobnymi problemami, a być może posiadającymi adekwatne rozwiązania, współpracownikami. Głos ten zakończył panel dyskusyjny.

Zamykając konferencję, profesor dr hab. Magdalena Piorunek wspomniała, iż w ramach jesienno spotkaniu temat zasobów i trudności zostanie na nowo podjęty w kontekście doświadczeń zgromadzonych w ramach Rady, gdzie głos na temat „dobrych praktyk” zostanie oddany zewnętrznym interesariuszom. Jednocześnie podziękowała ona wszystkim gościom za przybycie oraz za aktywny udział w spotkaniu.

Przygotowała:

Żaneta Garbacik